

TELEFON 45-85

VOJNI INVALID

GLASILO UDRUŽENJA VOJNIH INVALIDOV KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

OBLASTNEGA ODBORA V LJUBLJANI

List izhaja vsakega prvega v mesecu. Posamezna številka 1 din. / Naročnina mesečno 1 din. / Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Št. Peterska vojašnica

Za popolno izvedbo pravic, ki nam jih daje invalidska uredba

Namen invalidske zakonodaje ne obstoja samo v tem, da se posameznim vojnim invalidom in ostalim vojnim žrtvam priznajo procenti nesposobnosti in določi višina invalidnine, marveč tudi v tem, da se jim daje odškodnina in zaščita: z zdravljenjem, s protezami in z drugimi ortopedskimi pomočki, s strokovnim poukom, z olajšavo pri izvrševanju obrtov, s službo in delom, z gospodarskim okrepčevanjem, z voznimi olajšavami itd. Vse te panoge invalidske zaščite so zajete v uredbi v § 8. do § 43. Polnih 35 členov uredbe določa razne pravice vojnim žrtvam, ki pa se nekatere le delno upoštevajo, nekatere pa prav nič.

Zakaj so bile te razne pravice vnešene v invalidsko uredbo? Vse države, ki so po vojni reševale invalidsko vprašanje, so stale pred dvojno možnostjo: ali dati vojnim žrtvam zadostno denarno odškodnino ali pa samo skromno invalidnino in razne predprave za gospodarsko osamosvojitve in okrepitev. Prvo možnost so lahko izbrale samo najbogatejše države — ostale pa so se poslužile druge možnosti in med te spada tudi naša. Če so nam v omenjenih 35 členih invalidske uredbe določene razne predprave, je naloga in dolžnost vseh odločujočih činiteljev, da se zavzemajo za striktno izvajanje omenjenih določb, a naloga naše invalidske organizacije pa je, da budno pazi na to, da se vojne žrtve nikjer in po nikomer ne zapostavljajo, marveč, da vsaj po dvajsetih letih pridejo že do svojih pravic, ki so jim z zakonom določene. Zaradi tega moramo naglasiti, da napačno gledajo na izvedbo invalidske zakonodaje oni, ki vidijo rešitev invalidskega vprašanja v tem, če je invalidu, vojni vdovi ali staršem padlih prisojena invalidnina, ki jo potem tudi redno prejemajo. Invalidsko udruženje bo tudi v bodoče, kakor je doslej, zahtevalo striktno izvajanje vseh členov zaščite, predvsem pa onih, ki se v zadnjem času najbolj zapostavljajo in proti katerim so se nekatera podjetja postavila v odkrito borbo. So to določbe o zaščiti, ki so zajete v poglavjih: olajšave pri izvrševanju obrtov, služba in delo in gospodarsko okrepčevanje.

Invalidska uredba je s svojimi določbami posegla v delokrog raznih državnih in samoupravnih oblastev. Prav zaradi tega, ker njena striktna izvedba ni odvisna od enega samega urada, je njena izvedba otežkočena. Toda morda je prav iz tega razloga bilo z uredbo določeno tudi delovanje invalidske organizacije, ki ji je s tem dodeljen nekak polslužben značaj in ker je po isti uredbi članstvo v njej za vse vojne žrtve obvezno, je ona s tem postala zastopnica prav vseh vojnih žrtv brez izjeme in je upravičena in tudi z zakonom obvezana, zavzemati se za pravice vojnih žrtv in zaradi tega tudi za striktno izvajanje uredbe. In prav s temi ugotovitvami pridemo do nujne potrebe sodelovanja med raznimi oblastmi in našim udruženjem v prav vseh primerih, ko gre za izvedbo invalidske uredbe. Skušnja je namreč pokazala, da še nikoli niso pogrešili oni, činitelji, ki so se za vse potrebe vojnih žrtv obrnili za nasvet na našo organizacijo in nasprotno, da so zelo po-

Plenarna seja širšega središnjega odbora Udruženja vojnih invalidov

V invalidskem domu v Beogradu je bila 6. in 7. julija plenarna seja širšega središnjega odbora Udruženja vojnih invalidov, ki jo je vodil predsednik tovariš Mrvaljević. Poleg zastopnikov vseh oblastnih odborov, izvzemši onih iz banovine Hrvatske, sta prisostvovala seji tudi načelnik invalidskega oddelka v ministrstvu za socialno politiko g. dr. Popović in častni predsednik in zastopnik udruženja pri narodnem invalidskem fondu tovariš Nedić. Na dnevnem redu so bile poleg poročil ožjega središnjega in nadzornega odbora tudi sledeče važne točke: sprememba uredbe, reorganizacija udruženja, nova pravila udruženja, o čimer je bilo govora že na prejšnji plenarni seji.

Za spremembo uredbe je središnji odbor pripravil predloge na osnovi gradiva, ki so ga poslali posamezni oblastni odbori. Svoje predloge je skušal spraviti v zvezo z ugotovitvami konference med zastopniki hrvatskih invalidov in središnjim odborom, ki je bila v ministrstvu za socialno politiko.

V pogledu predlogov za spremembo pa še ni popolne jasnosti, kajti zastopniki hrvatskih invalidov so sicer pristali na skupno vrhovno invalidsko sodišče in skupno organizacijo, vendar obstojajo še nekatere diference v pogledu nove ureditve invalidskega udruženja. Od tega dejstva je v veliki meri odvisna tudi reorganizacija našega udruženja. Središnji odbor bi namreč moral sklicati odbor za pravila, a tega ni storil, ker je, kot to sam izjavlja, čakal na upravno razdelitev države. Na seji sami je pa prevladovalo mišljenje, da je treba reorganizacijo izpeljati ne glede na razne okolnosti, kajti za nas je enotnost udruženja nesporna. Iz tega razloga je bilo sklenjeno, da se izdela načrt pravil in se vprašanje uredi na prihodnji seji.

Iz poročila ožjega središnjega odbora posnemamo, da hoče izpeljati enotno administracijo in enotno knjigovodstvo. Zaradi tega je založil nove blagajniške knjige in zapisnike odborovih sej in skupščin.

Središnji odbor je preuredil svojo notranjo administracijo in poenostavil dosedanje poslovanje tako, da prihrani letno 300.000 din, kar se je doseglo z redukcijami nepotrebne osebe. Zaradi tega bo središnji odbor v pogledu finančnega poslovanja povsem neodvisen od raznih podpor in subvencij ter se bo lahko vzdrževal iz lastnih sredstev.

O delovanju invalidskih sodišč kakor tudi višjega invalidskega sodišča naj nam služijo sledeči podatki ministristva za socialno politiko. Vrhovno

grešeli oni, ki so to sodelovanje odklanjali.

V čem naj bi bile ugodne posledice tega sodelovanja v prav vseh primerih invalidske zaščite? Ravno dejstvo, da posegajo določbe invalidske uredbe v delokrog raznih državnih oblastev, nas privede do zaključka, da bo naša organizacija edina mogla v največji meri paziti na popolno in pravilno izvajanje invalidske uredbe in bo edino njeno prizadevanje pripomoglo do predvidenih pravic prav vsem vojnim

invalidsko sodišče je dosedaj po novi uredbi rešilo 53.000 predmetov in ima še 25.000 predmetov zaostanka, čeprav reši sedaj mesečno do 7000 predmetov. S 1. aprilom t. l. je prejelo invalidnino 22.000 osebnih invalidov in 53.000 rodbinskih članov (vdov, sirot in staršev). Pri prvoinštančnih sodiščih v vsaj državi pa je približno še 200.000 nerešenih predmetov.

Mnogo je bilo govora o ustanavljanju kreditnih ustanov za izkoriščanje ekonomsko socialnih določil uredbe. Pri tem je treba strogo ločiti podporo od kreditov, kajti če razpolagajo invalidske kreditne ustanove z zadostnimi krediti, se marsikdo izmed invalidov lahko osamosvoji, medtem ko enkratna podpora pomaga vsakemu le iz trenutne zadrege.

Kakor že zgoraj omenjeno, se je udeležil seje tudi načelnik invalidskega oddelka v ministrstvu za socialno politiko g. dr. Popović, ki je pozdravil prisotne in naglasil, da je dosedanje sodelovanje med invalidskim udruženjem in ministristvom prav iskreno in si želi takega sodelovanja tudi v bodoče.

Naš častni predsednik in zastopnik našega udruženja pri narodnem invalidskem fondu tov. Nedić je poročal, da je sedanja uprava fonda prevzela to ustanovo v tistem trenutku, ko se je nahajala v precejšnji materialni krizi. Toda s koncentracijo dohodkov od raznih koncesij in procentov dobav za narodno obrambo se je stanje zelo izboljšalo. Sedaj je nameščeno pri sodišču vse osebe. Poročal je tudi o podporah iz narodnega invalidskega fonda, ki jih sedaj delijo posamezni oblastni odbori, od katerih pa nekateri prepočasno poslujejo. Stanje fonda je zadovoljivo.

Razvila se je živahna razprava o poročilih središnjega odbora iz katere bi lahko ugotovili, da je seja razjasnila mnogo vprašanj, ki so važna za vojne žrtve. Tako se je naglasila potreba striktnega izvajanja uredbe, kajti na konkretnih primerih je bilo dokazano, da celo oblastva, predvsem občine, ne upoštevajo določil uredbe. Na osnovi teh ugotovitev bo skušal izvršni odbor izposlovati upoštevanje prav vseh ugodnosti, ki jih uredba predvideva. S tem v zvezi je bilo sklenjeno intenzivneje delovati na ustanavljanju raznih združenj, ki naj pomagajo vojnim žrtvam do gospodarske osamosvojitve.

Glede notranjega poslovanja udruženja je bilo sklenjeno, da poda središnji odbor pismena poročila o svojem delu. Dosedanje delo in prizadevanje središnjega odbora se povsem odobrava, istočasno pa se izraža so-

žrtvam. V zvezi s tem moramo naglasiti, da je to sodelovanje pri nas že v precejšnji meri izvršeno. — Toda prav zaradi tega, ker se izvedba raznih določil uredbe ne more prepustiti samo državnim administracijam, ker ta pač ne more imeti celotnega pregleda, zato je potrebno, da z absolutnim sodelovanjem invalidskega udruženja z oblastvi preprečimo vsa kvarna in krivična prizadevanja raznih podjetij, ki so začela borbo proti izvedbi najvažnejših določil invalidske uredbe.

glasna potreba novih pravil udruženja in njegove reorganizacije.

Plenarna seja je tudi ugotovila, da je v našem udruženju precejšnje število zelo aktivnih odborov, a tudi nekaj povsem pasivnih. Ta ugotovitev bo brez dvoma vjemala tudi za odbore, pripadajoče našemu oblastnemu odboru.

Bilo je govora tudi o obveznem naročanju Ratnega invalida. Pri nas bi to veljalo le za posamezne odbore.

Bistvo ugotovitev in sklepov seje nam poda sledeči

Komunike in resolucija plenarne seje

Plenarna seja Udruženja vojnih invalidov se je vršila v Domu vojnih invalidov v Beogradu 6. in 7. julija kot redna seja po čl. 51. pravil udruženja. Poleg članov ožjega središnjega odbora so bili na seji tudi člani širšega središnjega odbora: Balaban Dušan (Banja Luka), Koštrinović Peter (Bihač), Živković Sava (Bitolj), Milisavljević Tihomir (Valjevo), Nikita Djordje (Vranje), Milojković Svetozar (Zaječar), Vučković Jovan (Jagodina), Dimitrijević Spasoje in Baltić Aleksander (Kragujevac), Pavlović Jovan (Kruševac), Štefe Matko (Ljubljana), Geč Franjo (Maribor), Kopic Anton (Novi Sad), Mitić Aleksander (Niš), Stojanović Sava (Požarevac), Drašković Aleksander (Priština), Popov Miha (Petrov grad), Milović Andrija (Podgorica), Stamenković Lubivoje in Vukanović Nikola (Skoplje), Sposojević Vladimir (Smederevo), Simatković Lazar (Sremska Mitrovica), Bajić Peter (Subotica), Perić Peter (Tuzla), Drobniaković Ljubomir (Užice), Ivanović Radislav (Čačak), Djuro Popović (Cetinje), Čačić Dragić in Pavlović Novak (Šabac).

Ožji središnji odbor, upravni in nadzorni sta podala svoja poročila o delu za preteklih 6 mesecev. Ta poročila so pokazala, da je ožji središnji odbor celokupno svoje poslovanje izvajal po pravilih udruženja in direktivah, ki so mu bile dane na zadnji plenarni seji. Z zadovoljstvom je ugotovljeno, da je ožji središnji odbor pokrenil vse za pravilno izvrševanje in neobhodno potrebno spremembo uredbe o vojnih invalidih in ostalih vojnih žrtvah, da je racionalno izkoriščal dohodke udruženja in dosegel znatne prihranke, da je posebno pažnjo posvetil organizaciji dela oblastnih in sreskih odborov in invalidskega kreditnega združenja v svrhu gospodarske okrepitve vojnih žrtv.

Ko so podali izčrpno svoje mišljenje in pripombe ter poglede na vsa vprašanja dnevnega reda seje, so člani širšega središnjega odbora ugotovili:

1. Da je ožjemu središnjemu odboru od strani gospoda ministra za socialno politiko in narodno zdravje izkazana polna pažnja in podpora za izvajanje njegovih nalog.

2. Da se je pri izvrševanju uredbe o vojnih invalidih in ostalih vojnih žrtvah izkazalo, da ima ta uredba gotove nedostatke, ki otežkočajo pravilno in hitro reševanje invalidskega vprašanja in jo je kot tako treba dopolniti in izpremeniti.

3. Da se pravice vojnih žrtv na ugodnosti, zaščitene z omenjeno uredbo, omalovažujejo od posameznih oblastin se s tem otežkoča možnost, da se vojne žrtve z njimi okoriščajo v svrhu svoje gospodarske okrepitve.

4. Da je treba sedanja pravila udruženja spremeniti in dopolniti za-

radi njihove nepopolnosti, ki se je pri uporabljanju pokazala, in zaradi razmer, ki so nastale z novim preurejanjem države. Toda pri tem je treba računati, da se tudi s temi spremembami zagotovi edinstvena invalidska organizacija za vso državo. Člani širšega središnjega odbora izjavljajo, da je to vprašanje izključno vprašanje udruženja vojnih invalidov.

5. Da je delo posameznih zdravniških komisij za oceno nesposobnosti precej počasno in v nekaterih krajih tudi nasprotno dolžnostim proti vojnim žrtvam. Zaradi tega je oteženo pridobivanje invalidskih pravic in so vojne žrtve izpostavljene težkočam in neprijetnostim. Prav tako se ugotavlja, da tudi posamezna sodišča počasi rešujejo invalidske predmete, tako da veliko število invalidov niti do danes ni prišlo do svojih pravic.

6. Da se uredba v onem delu, v katerem so predvidena sredstva za gospodarsko krepitev vojnih žrtev, posebno potom posojil, ne izvaja ter je zaradi tega invalidom odvzeta možnost za samostojno gospodarsko delo in so primorani, da se vzdržujejo izključno z invalidnino, ki je v tej dobi gospodarskih pretresov povsem nezadostna. Zaradi tega se vsiljuje potreba, da se čim prej pristopi k organizaciji invalidskega kreditnega združenstva.

7. Da čas, ki ga preživlja naš narod, čeprav nevtralen nasproti vojnim zapletljajem in prepojen s težnjo, da ostane izven teh zapletljajev, pospešuje potrebo za narodno solidarnost in pripravljenost, da vsak Jugoslovčan, pa tudi vojne žrtve, svoje zahteve in

svoja razpoloženja podredi smotrom narodne skupnosti in jih dovede v sklad z možnostmi, s katerimi razpolaga država za izboljšanje ogroženega gmotnega položaja svojih državljanov.

Na osnovi vseh ugotovitev so člani širšega središnjega odbora sprejeli sledečo resolucijo:

1. Izjavljajo svojo zahvalnost gospodu ministru za socialno politiko in narodno zdravje za pažnjo in podporo, ki jo izkazuje udruženju, in ga prosijo, da jih tudi v bodoče podpira.

2. Da se zaprosi kraljevska vlada, da spremeni in dopolni uredbo po predlogu ožjega središnjega odbora in s tem popolnoma zagotovi rešitev invalidskega vprašanja. To bo tem lažje, ker te spremembe ne zahtevajo nikakega finančnega efekta.

3. Da se zaprosi gospod minister za socialno politiko in narodno zdravje, da izvede uredbo posebno v onih delih, ki se nanašajo na gospodarski dvig vojnih žrtev in na ugodnosti, jih zagotovi in prizadevanje središnjega odbora za organizacijo invalidskega združenstva moralno in gmotno podpre.

4. Da se zaprosi gospod minister za socialno politiko in narodno zdravje, da nujno ukrene vse potrebno, da se delo posameznih zdravniških komisij in sodišč požuri in dovede v sklad s pravicami vojnih žrtev.

5. Da se takoj pristopi k spremembam in dopolnitvam pravil udruženja s sodelovanjem oblastnih odborov.

6. Da so invalidi pripravljani, da kot vedno, tako tudi danes, čeprav v težkem položaju, v katerem se nahajajo, doprinesejo vse žrtve za domovino, posebno pa še v teh težkih dneh.

razvidno, da bi zavzemali prostori proreznice delavnice prav vse pritličje, a v I. nadstropju bi imela nekaj pisarn in sobe, namenjene za prenočišča invalidom, prihajajočim po proteze in ostale ortopedične pripomočke. Vse ostale ustanove, to je invalidsko sodišče, invalidski odsek in prostori udruženja bi se lahko razmestili v ostalem delu prvega in v drugem nadstropju, kjer sta poleg tega predvideni tudi dve stanovanji. Toda v načrtu je predvideno tudi tretje nadstropje s štirimi privatnimi stanovanji. Zakaj?

Niti protezna delavnica niti ostale invalidske ustanove naj bi ne plačevale najemnine. In vendar bo treba misliti na vzdrževanje doma in na plačevanje davkov. Potrebno pa je, da se poslojje vzdržuje iz lastnih sredstev. To pa je mogoče edino z ureditvijo gotovega števila privatnih stanovanj in z najemnino za ta stanovanja se mora dom vzdrževati. Zelo nespametno bi bilo, če bi žrtvoval narodni invalidski fond za zidavo doma nekaj nad 4 milijone dinarjev, kajti na toliko so preračunani stroški za dvanadstropno poslojje, pa bi potem moral še vsako leto stavljati v svoj proračun posebne zneske za vzdrževanje doma. Mnogo pametneje je dodati še 600.000

din za tretje nadstropje, ki po načrtu edino more prinašati dohodke za vzdrževanje celotne stavbe.

Ta ugotovitev se nam je zdela potrebna, ker bi utegnil kdo misliti, da bi zadostovalo zidati dvanadstropno stavbo, ker bi smatral za nepotrebno tretje nadstropje, v katerem naj bi bila samo privatna stanovanja. Računati pa je tudi treba z eventualnim razmahom ene ali druge ustanove in v tem primeru bi se pač priključilo še kako stanovanje onim prostorom, ki so potrebni invalidskim ustanovam. In prav iz teh razlogov se zavzemamo za popolno realizacijo načrta za bodoči invalidski dom.

Trinadstropna stavba bo dostojno reprezentirala velikodušnost narodnega invalidskega fonda, katerega uprava je uvidela potrebo zgraditve posebnega poslojja za vse invalidske ustanove v Ljubljani. Ta novi invalidski dom je nujno potreben. V Ljubljani je namreč že bil invalidski dom, v katerem so imeli stanovanje in vso oskrbo oni invalidi, ki so se zaradi invalidnosti izučili drugega obrta. V Celju je bil dom za onemogle vojne invalide. V Rogaški Slatini je bil poseben invalidski dom za zdravljenje invalidov, bolnih na notranjih organih, a na Golniku za tuberkulozne. Vprašanje teh domov pa čaka na pravično rešitev.

† Josip Jurak

V soboto, 13. julija, je legel k večnemu počitku tov. Josip Jurak, davčni upravitelj v p. in agilni tajnik sres. odbora UVI v Novem mestu. Po kratki in mučni bolezni je umrl star komaj 50 let.

List za listom pada z nekoč tako košatega drevesa naše invalidske organizacije. Vrzeli se večajo, kajti življenjske sile vseh naš so precej zrah-ljane.

V času, ko so srpi poželi prve snope zrelega žita po valovitih dolenskih poljih, je tudi božja dekla smrt zamahnila s svojo koso med naše vrste, in pod njenim neizprosni zamahom je padel prvi naš dragi Jože Jurak.

Grobovi tulijo in neusmiljeno terjajo svoje žrtve... Toda ko je omahnil on, je zaplakala družina in z njo mnoge vojne žrtve po Dolenjskem. Njegova življenjska pot ni bila posuta s cvetjem, in sam težek vojni invalid, je najbolje razumel težnje, želje in zahteve vojnih žrtev, zato se je z vso svojo vnemo in odločnostjo zavzemal za njihove pravice in je stal v prvih vrstah borcev invalidskega udruženja.

Vojna vihra, ki je v letu 1914. zadržala široo Evrope, ga je takoj v početku potegnila v krvavi vrvež — in težko ranjen v glavo, je že v prvih

Še nekaj misli o invalidskem domu v Ljubljani

Parcela za invalidski dom v Ljubljani je že kupljena. Za narodni invalidski fond je nakup posredovala kr. banska uprava, ki je tudi sestavljala kupno pogodbo z mestno občino v Ljubljani. Ker zaradi tega lahko povsem sigurno trdimo, da bo invalidski dom v Ljubljani stal, je prav in potrebno naglasiti še nekaj pripomb k načrtu samemu.

Invalidski dom v Ljubljani je projektiran na vogalu Jegličeve ceste in Bohoričeve ulice. Poslojje naj bi imelo dva trakta, od katerih je večji ob Jegličevi cesti trinadstropen, manjši trakt ob Bohoričevi ulici pa enonadstropen.

Čemu to, se bo morda marsikdo vprašal?

Kaj vse naj bi bilo v bodočem invalidskem domu, smo že poudarili v prejšnji številki Vojnega invalida. Poleg protezne delavnice, invalidskega sodišča in invalidskega odseka, naj bi imela svoje prostore tudi invalidska organizacija, ki se bo po novi uredbi razmahnila predvsem na gospodarskem polju. Poleg gospodarskih ustanov za izrabljanje ugodnosti iz § 39. uredbe se pripravljata tudi ustanovitev zdravstvenih zadrug in za vse te ustanove naj bi bilo prostora v novem invalidskem domu. Iz podrobnega načrta je

Iz težkih dni naše zgodovine

28. VII. 1914.

Naglo beži čas in ravno sedaj je minilo šest in dvajset let, ko je Evro-po zajel vrtinec grozot strahotne vojne v svetovni zgodovini. Milijonske armade so se premikale tedaj sem in tja, v gigantskem bruhanju številnih topov se je krčevito stresala s krvjo napojena zemlja. Ponosne legije najboljših junakov, prekaljenih v strahotnem naporu sredi krutih prirodnih sil in orjaške jeklene pesmi človeškega izuma, so našle svoj grob, milijone ujetnikov je požrla negotova usoda. Evropa je bila ena sama strašna krvaveča rana, ki je onesposobila armade junakov, v ognjeni krst so hiteli najmlajši in pol zreli letniki. V zaledje je pritisnil glad, smrt je neprenehoma žela vsepovsod. Vojna sreča je predstavljala armade kakor šahovske figure, končno pa nam je vendarle prinesla zmago jugoslovanske ideje, za katero so se borili in umirli na bojnih poljanah naši najboljši sinovi.

Jugoslovanska misel se je od časa, ko je nastopil vlado v Srbiji kralj Peter I. Karadorđević, naglo širila v vseh jugoslovanskih pokrajinah in vera v narodno vstajenje je nenadoma oživela in se silno okrepila. Nastal je nacionalistični pokret in sta zanj bila značilna dva momenta: jugoslovanstvo in revolucionarni nacionalizem. Avstro-Ogrska se je zavedala, da ima v svobodni Srbiji jugoslovanski Piemont in od l. 1903. dalje, ko se je Srbija otresla avstrijskega varuštva, so na Dunaju gledali v njej največjo oviro avstro-

ogrskhe hegemonije na Balkanu. Tri leta pozneje je Dunaj na carinsko unijo med Srbijo in Bolgarijo odgovoril s sovražno zaporo avstro-ogrskhe meje proti Srbiji. Nastala je tako zvana carinska vojna, ki je Srbijo zelo težila, čeprav je ta država sklenila ugodne trgovske pogodbe z drugimi državami. Dve leti po carinski vojni 1908. je Dunaj vnovič in še silneje udaril po Srbiji, ko je proglasil aneksijo Bosne in Hercegovine. Srbska vlada je morala izjaviti, da se Dunaj ni dotaknil njenih interesov in je samo na ta način rešila svet pred vojno. Balkanska vojna 1912. leta je bila habsburškim državnikom trn v peti. Hoteli so za vsako ceno preprečiti Srbiji dohod na Jadransko morje in so delno že mobilizirali vojaštvo, toda trenutke še ni bil ugoden, pač pa so uspele njihove spletke, ko so Bolgari 1913. l. napadli svoje balkanske zaveznike Srbe, ki pa so zmagali ob Bregalnici in je morala Bolgarija na to priznati Srbom sporno ozemlje v Makedoniji. Na Dunaju so bili oblastniki skrajno ogorčeni in Avstro-Ogrska, ki se je že davno obnašala sovražno proti Srbiji v balkanskem in jugoslovanskem vprašanju, se je pripravljala na odločilen spopad s Srbijo in čakala ugodne prilike v takratni evropski politični konstalaciji.

Pred svetovno vojno 1914.—1918. se je Evropa delila v dva politična tabora, ki sta jih predstavljali antanta in poleg te trojeveza. V antanti je bila združena Rusija s Francijo in Anglijo, trojevezo pa so tvorili Nemčija, Avstro-Ogrska in Italija, ki pa se je med svetovno vojno pridružila antanti. Oba tabora sta večkrat merila svoje sile v

raznih mednarodnih vprašanjih, tako v času aneksijske krize 1908. leta, v vprašanju Maroka 1911. leta in v balkanskih vojnah 1912.—1913. Zaradi gospodarskih in političnih razlogov je napetost med obema taboroma vedno bolj naraščala in končno je dušče ozračje predvojne Evrope razčistil strel srednješolca Gavrila Principa na Vidov dan 1914. leta v Sarajevu, ko sta padla avstro-ogrski prestolonaslednik Franc Ferdinand, posebljen avstrijskega sovraštva do Srbije, in njegova žena.

Po sarajevskem atentatu so dvignili takratni mogotci na Dunaju obtožbo zoper srbsko vlado, češ da je sokriva atentata in smrti prestolonaslednika ter njegove soproge. Ta spletkar je imela očiten namen, izzvati vojni spopad in uničiti Srbijo, ker je bil trenutek za to izredno ugoden. Avstro-Ogrska z Nemčijo je bila vojaško povsem pripravljena, dočim se Rusija po vojni z Japonsko in notranji revoluciji še vedno ni okrepila, Srbija pa se je v osvobodilnih balkanskih vojnah znatno izčrpala in je potrebovala miru za ureditev novo osvobojenega ozemlja, razen tega pa je zija še globok prepad med Bolgarijo in Srbijo, ki so ga povzročile avstro-madžarske in nemške spletke. Z ozirom na te okolnosti so mogotci na Dunaju zamišljali ponižanje in kaznovanje Srbije kot majhen vojni pohod, ki bo ustrahoval ves slovanski jug in ustvaril Dunaju pokorne sosedo.

Tako je prišlo do usodnega ultimata, ki ga je dne 23. julija 1913. leta izročil srbski vladi avstro-ogrski poslanik in v imenu Avstrije zahteval, da mora Srbija v 48 urah nanj odgo-

voriti. Ultimatum je zahteval, da vodijo preiskavo proti sokrivcem sarajevskega atentata na srbskih tleh avstro-ogrski uradniki, kar bi pomenilo kršitev srbske suverenosti. Zatreti se mora srbska propaganda po časopisih, šolah in društvih, česar Srbija po svojih ustavnih določbah niti storiti ni mogla. Splošna sodba evropske diplomacije je bila, da te zahteve sploh niso združljive s častjo neodvisne države. Zato je začela evropska diplomacija posredovati, toda Avstrija je dosledno odklanjala posredovanje in je 25. julija 1914. proglasila zelo pomirljiv srbski odgovor na ultimatum za nezadovoljiv, na kar je mobilizirala polovico svoje armade in napovedala 28. julija Srbiji vojno. Toda Srbija ni ostala osamljena. Dogodki so se po ultimatu vrstili z bliskovito naglico in evropske države so se zapletle v vojno, ki pa je po vstopu drugih držav in Amerike postala svetovna. Prvi potek dogodkov je kmalu pokazal, da bo svetovna vojna v zgodovini zaključila dobo, ki bo določila državam nove meje in pokazala novo pot v političnem in gospodarsko-socialnem razvoju. Umljivo je bilo torej, da je napačil tudi čas za rešitev jugoslovanskega vprašanja in je ta zahtevala, da se Slovenci, Hrvati in Srbi osvobodijo tuje oblasti in zedinijo v lastno narodno državo. Pot do tega cilja je bila strašna, bila je pot mučeništva in junaštva, vodila je preko številnih krvavih žrtev, ali vodila je do zmage, do vstajenja Jugoslavije, ki pomeni za vse Slovence, Hrvate in Srbe edino jamstvo za njihov uspešen politični razvoj in gospodarsko-socialni napredek.

vojnih mesecih padel v rusko ujetništvo, odkoder se je vrnil šele l. 1918. Začelo se je novo življenje. Vrnil se je v državno službo — ustanovil si lastno družino.

Dolnja Lendava — Velike Lašče — Novo mesto so bile po vojni postojanke njegove službene karijere. Toda posledice vojne so bile pretežke in služba prenaporna. Moči so mu odpovedale in prisiljen je bil stopiti predčasno v pokoj.

Miru — pravega miru je bil potreben. Toda kdo more prisiliti delavnega človeka k brezdelju — kdo borca za pravico k molku, ko je njegova beseda potrebna? In prav v invalidskem udruženju v Novem mestu se je pred petimi leti pokazala velika potreba po delavnih ljudeh in pokojni Jurak ni omahoval. Prijel je za delo in uspehi so bili kmalu vidni. Naraslo je število članstva — delo je šlo hitro izpod rok in mnoge vojne žrtve so prišle do svojih pravic prav po njegovi zaslugi.

Sredi dela, sredi borbe za popolno realizacijo vseh pravic vojnih žrtev je omagal — omahnil je v prerani grob. In zaplakala je njegova blaga soproga, zaplakali so njegovi sinovi, a poleg njih ga objokuje tudi na stotine vojnih žrtev, ki jim je bil svetovalec, pomočnik v potrebi in neizprosni borec za njihove pravice.

Bodi mu lahka zemlja dolenjska!

Slava njegovemu spominu!

* * *

TOVARISU JURAKU V SLOVO

Niti dva mesca nista pretekla, odkar smo bili na Zaplazu. Takrat si bil vesel in nihče ni slutil, kako blizu je tvoja zadnja ura. Lepo je bilo takrat in tisto romanje na Zaplaz je bilo tvoje delo.

Dne 11. julija t. l. pa so novomeški zvonovi turobno zapeli in oznanjali, da si se poslovil od nas in odšel tja, odkoder ni več vrnitve. V dno duše nas je zabolela ta novica.

Tovariša Juraka ni več...

Zajokala je tvoja blaga gospa soproga, ker si tako nenadno odšel. Zgubila je, kar je najboljšega imela...

V silni žalosti jočejo za teboj tvoji dobri otroci, ker so zgubili predobrega očeta.

Tvoji prijatelji in znanci objokujejo bridko zgubo najboljšega in najzvestejšega prijatelja...

In tvoji vojni tovariši, dragi Jože, žalujejo za teboj, ker sami najbolje vedo, kaj so izgubili. Saj jim nisi bil samo tovariš, bil si mnogim veliko več. Vedno moder svetovalec, posredovalec v borbah za pravice, bil si jim brat in oče. Hvala in slava ti, dragi, nepozabni tovariš! Počivaj v miru!

Za mir si prosil na Zaplazu in dosegel si ga. Zdaj si v večnem miru, ki ti ga ne bo nihče več kalil. Nam pa ostaneš v neizbrisnem spominu. — Morda, morda kmalu na svidenje...

Bodi ti lahka zemljica, dragi Jože, Tvojim preostalim pa naše iskreno sožalje!

K. O., Sevnica.

O dodatkih za izgubo dveh ali več družinskih članov

Uredba določa, da dobivajo starši, ki so izgubili v vojni več sinov, za prvega celo invalidnino, za vsakega drugega pa po 20% poviška. Vprašanje je, če to velja tudi za vdove, ki so izgubile v vojni može in sinove? Ako je princip, da se za izgubo več družinskih članov priznava za vsakega neka odškodnina, potem morajo dobivati tudi vdove za izgubo može in sinov te predpisane dodatke. Ker pa v uredbi slučaj za izgubo može in sinov niso omenjeni, se takim vdovam odklanjajo dodatki z utemeljitvijo, da ne morejo dobivati dveh invalidnin, ali pa invalidnino za vdove po § 49. uredbe, dodatke pa po § 50. uredbe, ki velja samo za starše. Na ta način se ali po pomanjkljivosti uredbe ali pa po krivdi napačnega tolmačenja godi vdovam krivica.

Razumljivo je, da pomeni izguba moža in sina za vdovo ravno toliko ali pa še več, kakor izguba dveh sinov za starše.

Zakaj je torej izjema? Razumljivo bi bilo, ako bi bila invalidnina za vdovo večja od invalidnina za starše, da

se ji potem ta ne povišuje. Toda invalidnina za vdovo je popolnoma enaka invalidnini staršev, zato bi se § 50. uredbe, čeprav se glasi samo na starše, lahko uporabljal tudi za vdove. Uredba bi morala določati, da velja § 50. tudi za primere iz § 49., kolikor se tiče 20% poviška za več padlih sinov tako, da bi veljal tudi za take vdove, ki so izgubile v vojni može in sinove.

Ker se invalidska sodišča drže točno določb uredbe, ne priznavajo omenjenega poviška vdovam, ki so v vojni izgubile može in sinove, čeprav je stvar logična in sama po sebi razumljiva. Potrebno bi bilo, da bi naredbodavec že prej izdal tozadevno tolmačenje, da se gori navedena določba o povišku invalidnina za več padlih družinskih članov smatra tudi za vdove, ki so izgubile može in sinove. Na ta način ne bodo trpele krivice zaradi očitne pomote. Tiste vdove, ki so jih v takih primerih posebne doklade odklonjene, naj se vseeno pritožijo, ker bo morda Vrhovno invalidsko sodišče načelno odločilo, da veljajo predpisi tudi za nje.

Preziranje prvenstvene pravice za trafike

Odkar je uveljavljen nov pravilnik o nadrobni prodaji tobačnih izdelkov z dne 30. decembra 1935., po katerem se podeljujejo trafike, opažamo, da se prvenstvo vojnih žrtev še bolj prezira. Po prejšnjih predpisih je pristojna finančna kontrola pred vsako podelitvijo trafike vprašala Udruženje vojnih invalidov, ako more predlagati kako osebo, zaščiteno po invalidskem zakonu. Tudi je bilo predpisano, da se mora pred podeljevanjem novih trafik gledati na že obstoječe trafike vojnih žrtev. Vse to se ne vrši več, odkar se podeljujejo trafike po novem pravilniku, zato se pa kar množe nove trafike nezaščitencev.

Trafikanti invalidi in vojne vdove se stalno pritožujejo in prosijo Udruženje vojnih invalidov, da naj jih zaščiti pred propastjo zaradi naraščanja konkurence, toda monopolska uprava se ne ozira na to. — Navadno pa prihajajo te pritožbe šele potem, ko so nove trafike že podeljene tako, da je že prepozno, ker se podelitve sploh ne preklicujejo.

Ta način podeljevanja trafik ne ustreza vsem predpisom. Čeprav gori omenjeni pravilnik o nadrobni prodaji tobačnih izdelkov nima formalnih predpisov, kako je treba postopati v zaščito vojnih žrtev, je treba upoštevati, da vendar obstojajo.

Uredba o vojnih invalidih določa, da se maloprodaje tobaka oddajajo predvsem vojnim invalidom in ostalim družinskim članom, in da je pri izdajanju novih dovolil monopolska uprava vezana, da jih sporazumno z ministrstvom za socialno politiko in ljudsko zdravje najmanj 50% odda omenjenim osebam. — Ne vemo, če pristojni organi pred podeljevanjem novih trafik izpolnjujejo obvezo, da se vselej obračajo na ministrstvo za socialno politiko in ljudsko zdravje, vendar pa hoče naše udruženje izposlovati, da bo preko tega ministrstva obveščeno pred podeljevanjem.

Nove trafike se oddajajo trgovcem in gostilničarjem ne glede na to, da bi jih morale najmanj 50% imeti vojne žrtve. Če vsak lahko brez omejitve

ali zadržka dobi trafiko, kakšen pomen pa ima potem prednost in zaščita vojnih žrtev? Ako se vojne žrtve pritožujejo nad neomejenim podeljevanjem, se naglašja, da je v interesu državne prodaje, ako je več trafik in večji promet. Popolnoma vseeno je, ako je v nekem kraju manj trafik, ker kadilec bo cigarete gotovo kupil, čeprav bi bila samo ena trafika. Toda trgovcem in gostilničarjem so trafike privlačnost za njihove trgovine ali gostilne.

Jasno je, da invalid ali vdova spravita skupaj komaj skromna sredstva za vzdrževanje trafike in da živita samo od tega zaslužka, dočim je trafika trgovcu ali gostilničarju le postranski zaslužek.

Pravično je in v nekaterih državah tudi v navadi, da imajo trafike samo vojne žrtve in bivši državni nameščenci, ki so v slabih razmerah, ali njihove sirote. S tem jim država daje velik del preskrbe mesto drugih dajatev. Ni pa prav, da zdravi nezaščiteni ljudje s trafiko kot postranskim zaslužkom odjedajo vojnim žrtvam skromni zaslužek, potreben za preživljanje. Zato bi morale biti v tem oziru določbe za vojne žrtve strožje in natančnejše.

Za vojne žrtve ni prednost, če in

valid dobi trafiko, poleg njega pa tudi vsak drugi! Ako prosi za trafiko neinvalid, pa se poteguje za njo invalid, jih navadno dobita oba ali pa je invalidu celo odklonjena. Na kakšen način naj bo potem najmanj 50% vseh trafik v rokah vojnih žrtev.

Ako se ne bo izvedla zaščita vojnih žrtev tudi v tem pogledu, kmalu ne bo nobena trafika več v rokah vojnih invalidov, vdov in staršev padlih, namesto, da bi jih bilo po predpisih vsaj 50% v njihovih rokah.

Monopolska nadzornišva, ki podeljujejo trafike, se morajo v vsakem primeru predhodno obrniti na ministrstvo za socialno politiko in ljudsko zdravje odnosno na njegove podrejene organe, ti pa na pristojno Udruženje vojnih invalidov v svrhu izjave, ali je nova trafika sploh potrebna ali pa zaradi predloga za njeno podelitev vojni žrtvi. Tudi mora monopolska uprava gledati, da bodo vojne žrtve v vsakem oziru zaščitene tako pri podeljevanju kakor tudi pred propastjo z otvarjanjem novih trafik.

Edino to je namen in smisel predpisov uredbe o vojnih invalidih.

OBVESTILA UPRAVE NARODNEGA INVALIDSKEGA FONDA

Iz 132. seje dne 12. junija 1940.

Podeljena je bila podpora 20.000 dinarjev sanatoriju v Surdulici za zdravljenje invalidov, rešene prošnje za sprejem gluhomemih v zavod v Zemunu, odobreni izdatki za zdravila, zakupi kantin, podpore oficirjem za zdravljenje, honorarji za tolmače pri inv. sodiščih in prošnje za razne podpore.

Iz 133. seje dne 14. junija 1940.

Na predlog kr. banske uprave v Ljubljani za nakup zemljišča v svrhu postavitve poslopja Protezne delavnice se sklene, poslati predlog v izjavo oblastnemu odboru Udr. voj. inv. v Ljubljani, potem pa ponovno pretresati na seji.

Na intervencije posameznikov za sprejem v sanatorije se sklene posredovati pri tistih sanatorijih, da preskrbe mesta za sprejem v najkrajšem času za tiste primere, za katere je fond odločil, da se zdravijo na njegov račun.

Za tiste dnevničarje pri okrožnih invalidskih sodiščih, katerim poteče rok službe konec junija t. l., se sklene podaljšati službo za nadaljnje 3 mesece, t. j. do konca septembra 1940.

Prošnjam za podporo v svrhu spolnitve orodja se bo ugodilo le na podlagi priporočila pristojnih oblastnih odborov ali središnjega odbora, ki morajo voditi evidenco.

Iz 134. seje dne 19. junija 1940.

Prošnjam za sanatorijsko zdravljenje se bo ugodilo na stroške fonda le proti izpolnitvi pogojev in mnenju zdravnikov. Povračilo stroškov za zdravljenje se bo izvršilo le tistim, ki postopajo točno po uredbi in pravilniku za dajanje zdravniške pomoči.

Za kantine v vojašnicah se pošljejo prošnje v izjavo fondu in se bo dalo povoljno mnenje le proti obvezam plačevanja v korist fonda.

Razmesti se potrebno osebje po okrožnih invalidskih sodiščih radi pospešitve že rešenih predmetov.

Podpora v nujnih primerih se bo dajala le v primerih dokazane potrebe.

Iz 135. seje dne 20. junija 1940.

Po predlogu okrožnih invalidskih sodišč, da se jim priznajo potni stroški zaradi pridobitve važnih podatkov v svrhu reševanja, se sklene zaprositi najprej mnenje ministrstva za soc. politiko in glavno kontrolo.

Pomoč se more dati le takim zdravstvenim zadrugam, ki imajo včlanjene vojne žrtve, ki jim je zdravljenje pri teh zadrugah že zasigurano.

Odobri se referat o pregledu nastanitve in prehrane invalidov po topličah, ki je zadovoljiv.

Iz 136. seje dne 21. junija 1940.

Odobrene so nekatere prošnje za podaljšanje zdravljenja. Ugovori ne-

katerih prosilcev za avtobusne koncesije se zavrnejo in se ostane pri prejšnjih pogojih.

Odobreni so potni stroški za pregled invalidov, stroški za zdravljenje in zdravila onim, ki so postopali po pravilniku, prošnje za podpore v smrtih primerih, za nakup kantin in za zdravljenje oficirjev.

Iz 137. seje dne 25. junija 1940.

Najprej je bil sprejet načrt uredbe o izplačevanju nagrad dnevničarjem pri invalidskih sodiščih v primeru mobilnega ali vojnega stanja in se predloži še v pregled delegatu ministrstva financ zaradi soglasnosti.

Oblastni odbori udr. voj. inv. se pozovejo, da predložijo obračune izplačanih podpor i. s. za dva obroka; sicer v bodoče ne bodo dobili poprej drugega nakazila.

Iz 138. seje dne 26. junija 1940.

Na prošnje nekkih podjetij, da bi se oprostila dolžnosti zaposlovanja vojnih invalidov in oprostila tudi plačevanja odškodnine, se bo razpravljalo obširno na eni prihodnjih sej.

Ker se prošnje invalidov oficirjev za zdravljenje vedno množe, je odobreno naknadno v to svrhu še 300.000 dinarjev poviška kredita. Rešijo se razne prošnje za povračilo bolniških stroškov.

Radi izplačila honorarjev za prekurno delo pri Vrhov. inv. sodišču se najprej intervenira pri glavni kontroli v svrhu vizuma.

Končno se rešijo še prošnje za kantine, da se zasigurajo dohodki fondu.

Iz 139. seje dne 28. junija 1940.

Nadaljuje se z debato o prošnjah podjetij za oprostitev obvez zaposlovanja invalidov. Uprava Narod. inv. fonda odbije vsako tako prošnjo na podlagi § 34. uredbe. Za konkretne primere je sklenjeno vprašati g. ministra socialne politike in nar. zdravja za določitev višine odškodnine za vsakega invalida, ki bi ne mogel biti zaposlen. Odškodnina bi prišla v korist fonda. Tudi se zaprosi g. minister za opozorilo vsem banskim upravam, da pozovejo vsa v poštev prihajajoča podjetja na izpolnitev obvez glede zaposlovanja vojnih žrtev.

Iz 140. seje dne 2. julija 1940.

Zaradi novih poplav v nekaterih krajih, ki so vojnimi žrtvam uničile skoro vso žetev, tako da so nekateri ostali sploh brez vsakih sredstev za preživljanje, se odobri naknadna podpora 1.000.000 din. Ta podpora se bo delila preko središnjega odbora in oblastnih odborov izključno samo po poplavah prizadetim vojnimi žrtvam.

Za zgraditev stavbe za Protezno delavnico v Ljubljani se po prejemu

mnenja oblastnega odbora U. V. I. iz Ljubljane sklene na predlog kr. banske uprave v Ljubljani zaprositi odbritev ministra socialne politike in soglasnost glavne kontrole, da se kupi ponudeno zemljišče za 815.000 din.

Iz 141. seje dne 3. julija 1940.

Na referat o izvršeni prvi licitaciji za nabavo plugov siromašnim voj. invalidom za odobreni kredit se sklene, prvo licitacijo razveljaviti, ker cene in vrste ne ustrezajo pogojem. Obenem se sklene izvršiti druga licitacija v najkrajšem roku ter se pozovejo tiste tvrdke, katerih plugi pridejo v poštev.

Nato se rešijo prošnje za bolniške stroške, prošnje invalidov oficirjev za zdravljenje v toplicah, za zakupe kantin, razmestitve pomožnega osebja pri inv. sodiščih in enkratne podpore.

Iz 142. seje dne 5. julija 1940.

K pogajanjem za prodajo zgradbe na Mirju v Ljubljani se za uvrstitev pravne stanja zaprosijo podatki od kr. banske uprave v Ljubljani, ker uprava smatra, da je treba imeti od te prodaje v vidu obveze protin Narodnemu invalidskemu fondu.

Rešijo se prošnje za podaljšanje zdravljenja, za povračilo napačno vplačanih kazni, za povračilo prevoznih stroškov, za zdravljenje invalidov oficirjev, za zakup bifejev in kantin in za razne podpore.

Iz 143. seje dne 9. julija 1940.

Na podlagi poročil delegatov, ki so pregledali zdravljenje invalidov v nekaterih toplicah in konstatirali potrebe, se sklene povečati kredite.

Prečita se elaborat kr. banske uprave v Ljubljani o potrebi zidanja nove Protezne delavnice v Ljubljani in se pregledajo tozadavni načrti. Po debati se sklene čakati poročila o nakupu sveta. Dotlej pa se elaborat dostavi vsem članom fonda v preštudiranje.

Iz 144. seje dne 10. julija 1940.

Po zahtevi poedinah proteznih delavnic za povišanje kreditov za izdelavo protez in nabavo materiala zaradi podražitve blaga na trgu se sklene intervenirati pri pristojnih ministrstvih, da naj povišajo odobrene kredite, ako bi se pa to ne zgodilo, so podzvete potrebni ukrepi.

Iz 145. seje dne 11. julija 1940.

Da se zdravljenje invalidov v toplicah in klimatičnih krajih razširi in da bi se moglo zdraviti čim več invalidov, se je razpravljalo o vprašanju posebnih domov. Ob tej priliki se vzame na znanje referat delegatov iz seje širšega središnjega odbora udruženja invalidov, ki so pregledali posamezne kraje, v katerih bi se mogli invalidi uspešno zdraviti. Po obširni razpravi o tem vprašanju je sklenjeno, da je treba detajlno proučiti in izdelati konkretne načrte za zgradbo ali adaptacijo zdravstvenih domov.

Iz sej od 15. do 21. julija.

Ob sestavljanju predloga za dvanajstine je na zahtevo ministrstva financ proučeno poročilo o stanju dohodkov in izdatkov narodnega invalidskega fonda v času od 1. januarja do 30. junija t. l. Ob tej priliki je bilo ugotovljeno, da fond z ozirom na svoje velike dolžnosti in obveze po uredbi o vojnih invalidih in ostalih vojnih žrtvah še ne more prenesti iz svojih sredstev viška vseh izdatkov za izplačilo invalidom, zaščitenim po uredbi v smislu § 133, uredbe, kajti uprava fonda

da smatra, da so ji sedanja gmotna sredstva fonda neobhodno potrebna za organizacijo sistematičnega zdravljenja vojnih invalidov, zagotovitve zdravniške pomoči in zdravlil kakor tudi za gospodarsko okrepitev vojnih žrtv. Zato je naprošeno gospod. minister za socialno politiko, da izposluje pri ministrstvu financ, da bi se to stališče fonda upoštevalo ob priliki sprejemanja nadaljnjih dvanajstin v letošnjem proračunu.

Izkazalo se je, da je za zagotovitev kreditov za posojila invalidom po uredbi neobhodno potrebno, da se najprej z zakonom omogoči fondu najetje kreditov pri državnih denarnih zavodih in to na osnovi obvezne vojne škode v višini do 10.000.000 din, kar se do sedaj še ni moglo izvesti. Sklene se, da se z ministrstvom za socialno politiko in v soglasnosti z ministrstvom financ ukrene vse, kar je potrebno, da se v najkrajšem roku omogoči upravi, da lahko dobi omejen kredit, ki bi se uporabil za posojila na podlagi že prej izdelanih pravilnikov za dajanje posojil invalidom in ostalim vojnim žrtvam.

Na znanje se sprejme poročilo o uporabi prve in druge subvencije, dodeljene oblastnim odborom po središnjem odboru UVI v višini po 500.000 din. Ugotovljeno je bilo, da osem oblastnih odborov do sedaj še ni podalo obračuna o podeljeni pomoči in zato se opozori središnjemu odboru, da se tem oblastnim odborom, ki še niso podali obračuna o nakazani jim denarni pomoči, ne dodeljuje nadaljnje subvencije prej, dokler ne obračunajo prve.

V zvezi s prejšnjimi razmotrivanji uprave o potrebi, da se za zdravljenje osebnih invalidov zagotovijo v posameznih kopalniških ali klimatičnih krajih potrebna okrevališča ali domovi za invalide, da bi se v bodoče moglo zdraviti večje število vojnih žrtv, se je proučila tudi predstava središnjega odbora UVI, ki vsebuje isto vprašanje, a je spopolnjena z izčrpnimi osebnimi motivacijami zastopnika središnjega odbora UVI. Ker je v tem vprašanju tako mišljenje uprave fonda, kakor tudi mišljenje središnjega odbora identično, je sklenjeno, da se za realizacijo celotnega projekta ustvari čim ožje sodelovanje. V ta namen bo obiskal določeni delegat fonda z zastopnikom središnjega odbora UVI Ulcinj in okolico, da na licu mesta vidita, kaj bi bilo potrebno, ter da se na osnovi njihovega poročila lahko čim prej pristopi k zgraditvi prvega kopalnišča na morju za osebne invalide. Nato se pregledajo tudi objekti za nastavitve invalidov tudi po drugih kopalniških, ki so določena, da se v njih omogoči zdravljenje čim večjemu številu osebnih invalidov v prihodnjem letu.

Glede vloge središnjega odbora UVI za subvencijo 2.000.000 din, ki bi se porabila za dajanje posojil po kreditni zadrugi v okrilju središnjega odbora, je uprava fonda sklenila, da sedaj ne more ugoditi tej prošnji, ker se pripravlja organiziranje dajanja posojil po fondu samem, za kar so priprave že v teku.

Po prošnjah za zdravljenje v sanatorijih se to zdravljenje odobrava v breme fonda na osnovi strokovnega zdravniškega poročila in to v skladu z razpoložljivimi mesti v sanatorijih.

Na zahtevo posameznih okrožnih kot invalidskih sodišč je bila izvršena spopolnitev pomožnega osebja za izdelavo rešenih invalidskih predmetov.

nega gorja kakor tudi vseh drugih nadlog, ki so s tem v zvezi. Vabljeni so vsi tovariši brez razlike stanu in političnega prepričanja kakor tudi vsi svojci padlih žrtv svetovne vojne in bojevnikov, da se tabora na Brezjah udeležijo v čim večjem številu. Za prehrano bo preskrbljeno, vendar pa tudi lahko vsak vzame s seboj hrane za en dan. Prav posebno pa bo preskrbljeno, da bodo vsi romarji lahko pravočasno opravili svete zakramente, ker bo na razpolago precejšnje število duhovnikov. Bojevniki, na svidenje na Brezjah, naj nikdo ne manjka!

* **Tekom mesca julija** je bila 207 vojnim žrtvam izplačana invalidnina od 1. aprila 1939. dalje. Kar je od razpoložljivega kredita po teh izplačilih še ostalo, se ne sme več črpati. Vsi, katerih rešitve pridejo sedaj na vrsto, bodo prejeli nakazano invalidnino samo od 1. aprila 1940. dalje. Tekom par mesecev jim bo pa izplačan tudi zadržanec od 1. aprila 1939. do 1. aprila 1940. Po dosedanjih skušnjah lahko pričakujemo, da bo finančna direkcija pospešeno reševala vse obveznosti iz prejšnjih let. Oblastni odbor bo pa skrbel za to, da bodo krediti, ki jih bo finančna direkcija zahtevala, redno odobreni.

* **Koliko vojnih žrtv prejema invalidnino.** Po podatkih o članarini, ki jo odteguje Dravska finančna direkcija, je razvidno, da je 30. junija 1940. prejelo invalidnino po uredbi iz leta 1938. vsega 2894 invalidov in 2988 vdov, staršev in sirot. Poleg tega je še 530 vojnih žrtv, ki prejema invalidnino še po invalidskem zakonu iz leta 1925. Iz teh števil lahko posnemamo, da je v Sloveniji 30. junija dobivalo invalidske prejemke 6412 vojnih žrtv. To število pa se z dneva v dan veča.

* **Smrt rešuje vojne žrtve!** Neizprosna smrt nam je v juniju ugrabila dva člana sreskega odbora Litija in sicer najprej tov. Sirkca Lojzeta iz Lupince. Bil je kot 70% voj. invalid 1929. zaradi bratovih davkov reduciran. Pred 6 mesci pa je bil po novi inv. uredbi zopet priznan in ves zadovoljen in srečen je prejemal invalidnino, s katero si je lajšal svoje trpljenje. V 46. letu starosti je po šestdnevnem trpljenju umrl v ljubljanski bolnici za boleznijo meningitisom. — Rešila se je trpljenja tudi članica Pregelj Ana, vojna vdova in posestnica v Gradiških Lazih št. 9. Ker ji je svetovna vojna vzela dobrega moža, se je na obširnem posestvu s številnimi otroki trudila v upanju na boljšo bodočnost, ki je pa ni dočakala. Po prejšnjih inv. zakonih zaradi davč. cenusa ni prejela invalidnine. Po novi inv. uredbi pa je bila od okr. inv. sodišča v Ljubljani s sklepom dne 21. oktobra 1939. priznana, toda, žal, nakazila invalidnine ni dočakala! — Počivajta v miru! Sorodnikom naše globoko sožalje.

* **Za nagrobni spomenik pok. Iva Vuka** je daroval sreski odbor v Ljubljani 500 din. S tem zneskom je zbrani že 2300 din. Ostali odbori — prispevajte!

* **Redčenje naših vrst.** Krajevni odbor v Slov. Bistrici je nemila smrt letos ugrabila že šest članov. Vzela nam je zvesto našo članico Pušaver Marijo od Sv. Ane. Nadalje smo izgubili tri invalide in sicer Butolena Andreja iz Pokoš, Vinklerja Jožefa iz Stopnega in Jelena Valentina iz Ritoznoja. Umrla sta tudi dva očeta v vojni padlih sinov, preden jima je bila priznana in podeljena invalidnina, ki sta jo tako željno pričakovala. Ta dva sta bila Verdnik Simon iz Spod. Ložnice pri Makolah in Maly Ignac iz Črešnjevca, slednji je bil star 92 let. Ako bo med našimi vrstami tako kosilo, bo v kratkem rešeno naše invalidsko vprašanje in prenehale bodo prošnje za invalidnino. — Vsem sorodnikom omenjenih umrlih izreka krajevni odbor globoko sožalje.

* **Razpis kantine.** Dne 6. avgusta 1940. ob 11. uri bo pri štabu komande vojašnice Viteškega kralja Aleksandra I. Zedičitelja v Celju licitacija pismenih ponudb za izdajo v zakup kantine za čas od 1. septembra 1940. do 31. avgusta 1941. Pogoji so razvidni pri gori navedeni komandi med uradnimi urami.

* **Poizvedbe.** Neki Roštohar Tomo (Tomaž) rojen 25. oktobra 1894. v Samoboru na Hrvaškem, pristojen v občino Blanca, srez Brežice, je služil v svetovni vojni pri nekem slovenskem polku (verjetno pri bivšem 87. pp. v Celju). Leta 1917. je na fronti padel. Sedaj poizveduje njegova siromašna in boleha mati Marija Roštohar iz Zagreba zaradi priznanja invalidske podpore, če bo kdo kaj vedel o njem, in prositi, da javi to v svrhu dokazov na uradništvo Vojnega invalida v Ljubljani.

Čestokrat so se izražale želje od strani naših odjemalcev knjig, pisarniških in šolskih potrebščin, da naj bi Učiteljska tiskarna otvorila v Celju podružnico. — Da ustrezemo tej želji in spopolnimo svojo organizacijo, se je Učiteljska tiskarna odločila, da bo izpolnila to željo.

Vsem gg. odjemalcem sporočamo, da bomo otvorili prihodnji mesec podružnico v Celju, Krekova cesta št. 1 (Narodni dom).

V svoji podružnici bomo mogli postreči s knjigami, pisarniški in šolski potrebščinami, šolskimi zvezki, bloki, notesi, črnilom, papirjem vseh vrst in oblik, skratka z vsem, kar se potrebuje v pisarni, šoli in doma. Učiteljska tiskarna bo skrbela, da bo zadovoljila vse svoje stare in nove odjemalce.

SLUŽBENI DEL

OKROŽNO INVALIDSKO SODIŠČE V LJUBLJANI se je preselilo iz prostorov v vojašnici vojvode Mišiča v sodno palačo na Trgu kralja Petra. Začasno posluje sedaj v bivši porotni dvorani, pritličje, naravnost iz glavnega vhoda. Tisti, ki imajo opravke pri tem sodišču, se na to opozarjajo.

Sreski odbor U. V. I. v Novem mestu se najlepše zahvaljuje vsem, ki so spremili pokojnega tajnika tov. Juraka Jožeta na njegovi zadnji poti. Iskreno se zahvaljuje Oblastnemu odboru za lep venec, pevcem za ganljive žalostinke, zlasti pa tov. Mlekužu za njegov globoki poslovljni govor. — Tovariša, ki je za pravice invalidov živel in se boril, dokler ga ni zadela smrt kakor vojaka na bojišču, bomo ohranili v trajnem spominu.

Ljubljana. Razpoložljiva količina premoaga je že razdeljena. Člani, ki so naročili premoag odnosno se zanj prijavili, naj požurijo s plačilom, da jim bo premoag dobavljen. Oni člani, ki pa so premoag že prejeli, naj se čim prej zglasijo k obračunu. Nova naročila se letos ne sprejemajo več.

Izredni občni zbor sreskega odbora UVI v Šmarju pri Jelšah se bo vršil v nedeljo, dne 11. avgusta 1940. ob 10. uri dopoldne in sicer kot običajno v salonu gostilne pri Dteičku poleg sodišča. Dnevni red bo: 1. Otvoritev. 2. Tajniško in blagajniško poročilo. 3. Razrešnica odboru. 4. Volitev novega odbora in delegatov. 5. Poročilo delegata O. O. 6. Slučajnosti.

Slov. Bistrica. Vsem tistim članom, ki še ne prejema invalidnine ter še niso obnovili naročnine za list »Vojni invalid«, sporočamo, da naj jo najkasneje do 10. avgusta t. l. pri tajništvu poravnajo, sicer jim bomo list brez nadaljnega obvestila z mesecem septembrom ustavili. Nadalje se pozivajo tisti, ki še niso poravnali prispevka za pisalni stroj, da ga takoj poravnajo, ker tozadavni rok enega leta je že z mesecem junijem t. l. potekel. Večina članov je storila svojo dolžnost, ker je zavedna, samo nekaj jih misli, da imajo samo pravico dobivati, ničesar pa žrtvovati. — Krajevni odbor ima točno evidenco o vsem tem.

RAZNE VESTI

TABOR »ZVEZE BOJEVNIKOV«

Letošnji tabor »Zveze bojevnikov«, ki se bo vršil 18. avgusta t. l. na Brezjah, bo še posebno slavnosten, ker se bodo tovariši bivši bojevniki in kadrovi videli po dolgem presledku zopet enkrat. Dela za regulacijo prekrasnega trga pred in okoli cerkve Matere Priprošnjice so po zaslugi »Zveze bojevnikov« in uprave frančiškanskega samostana na Brezjah tako napredovala, da nudijo vsakemu, ki obišče Brezje, prekrasen pogled in u-

dobnost. »Zveza bojevnikov« zaradi pomanjkanja dovoljnih denarnih sredstev za letos še ni mogla postaviti monumentalnega spomenika žrtvam, padlim v svetovni vojni, upa pa, da ji bo s pomočjo požrtvovalnosti svojega članstva in dobrotnikov omogočeno postaviti spomenik že prihodnje leto. Letošnji tabor »Zveze bojevnikov« na Brezjah bo še posebne važnosti za nas vse tudi zaradi tega, ker bomo ponovno prosili svojo Priprošnjačo Mater božja na Brezjah, da nas obvaruje voj-